

## Voorstel aan de gemeenteraad

# Raadvoorstel Gedragscode voor burgemeester en wethouders gemeente, Protocol herstel onderlinge omgang bij ongewenst gedrag en Protocol vermoeden integriteitsschending

|                      |                                                                 |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Beleidsveld          | Bestuurlijke Zaken                                              |
| Organisatieonderdeel | Mens en Organisatie                                             |
| Opsteller            | Nicole Temmink                                                  |
| Kenmerk              | 33009260                                                        |
| Vergaderdatum Raad   | Volgt                                                           |
| Referendabel         | Nee (artikel 1:2 lid 2 onder Verordening raadgevend referendum) |
| Geheim               | Nee                                                             |

## Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het raadsvoorstel 'Gedragscode voor burgemeester en wethouders gemeente Utrecht' vast te stellen, waarin afspraken staan over:
  - a. Het melden van mogelijk conflicterende privébelangen, waaronder ook nevenfuncties en financiële belangen;
  - b. Afspraken over het aanvaarden van functies na het aftreden, waarbij de termijn dat een gewezen bestuurder geen tegen betaling werkzaamheden mag verrichten bij de gemeente is verruimd van 1 naar 2 jaar;
  - c. Het aannemen van geschenken en regels omtrent (buitenlandse) reizen;
  - d. De omgang met informatie;
  - e. De omgang met elkaar.
2. Het 'Protocol herstel onderlinge omgang bij ongewenst gedrag' vast te stellen, waarin de te volgen procedure is vastgelegd bij ongewenst gedrag en hoe de onderlinge omgang te herstellen.
3. Het 'Protocol vermoeden integriteitsschending' vast te stellen, waarin de te volgen procedure is vastgelegd als er een vermoeden is van een integriteitsschending.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

## Samenvatting

De raad wordt verzocht in te stemmen met een vernieuwde versie van de gedragscode voor de burgemeester en wethouders. De huidige geldende gedragscode is vastgesteld in 2018 en daarmee verouderd ten aanzien van de huidige standaarden rondom het bestuurlijke integriteitsbeleid. De gedragscode is aangevuld en verduidelijkt ten opzichte van de gedragscode uit 2018.

Daarnaast wordt de raad gevraagd in te stemmen met een wijziging van het “protocol herstel onderlinge omgang bij ongewenst gedrag” en het “protocol vermoeden integriteitsschending”. Deze protocollen zijn eerder aangenomen door de raad maar zijn aangepast zodat deze ook van toepassing zijn op collegeleden. Daarnaast zijn er enkele verduidelijkende wijzigingen aangebracht.

## Context

### *Aanleiding*

De huidige ‘gedragscode bestuurlijke integriteit’ voor de burgemeester en wethouders stamt uit 2018. Sindsdien is het landelijk integriteitsbeleid ten behoeve van het openbaar bestuur [herzien](#), verduidelijkt en op punten uitgebreid. De voorliggende, herziene gedragscode is aangepast naar de laatste wet- en regelgeving en uitgebreid met aanvullende bepalingen met betrekking tot integriteit en onderling gedrag. Hierbij is gekeken naar actuele gedragscodes en het laatste integriteitsbeleid. Door de gedragscode vast te stellen beschikken de collegeleden over actuele handvatten hoe om te gaan met de democratische en bestuurlijke verantwoordelijkheid. Met een actuele gedragscode worden burgemeester en wethouders optimaal ondersteund bij dilemma’s over integriteit. De gedragscode is aangepast naar actuele ontwikkelingen in wetgeving, integriteitsbeleid en de Utrechtse praktijk.

Ook liggen twee protocollen voor ter vaststelling, waarin de te doorlopen procedures bij een vermoeden van een integriteitsschending of ervaren ongewenst gedrag zijn uitgeschreven. Zo zijn de mogelijke stappen, rollen en verantwoordelijkheden in deze situaties transparant en vooraf duidelijk. De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de eigen gedragscode een protocol ongewenst gedrag en vermoeden integriteitsschending vastgesteld. Deze waren echter niet van toepassing op collegeleden. Er is voor de helderheid en eenduidigheid in het meldproces voor gekozen de werkwijze voor collegeleden zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de werkwijze zoals vastgesteld voor de gemeenteraad. De protocollen zijn aangevuld en aangepast zodat deze ook van toepassing zijn op de burgemeester en wethouders.

### *Het protocol vermoeden integriteitsschending.*

Er is op dit moment geen protocol vermoeden integriteitsschending voor collegeleden. De raad heeft in 2024 een dergelijk protocol voor raadsleden vastgesteld. Het protocol stelt vooraf heldere procedures vast bij het bestaan van een integriteitsschending. Het voorliggende protocol sluit aan bij het al eerder vastgestelde protocol voor raadsleden en is aangepast zodat het ook van toepassing is op collegeleden. Het vooraf vaststellen van heldere procedures bij het bestaan van een vermoeden van een integriteitsschending, voorkomt dat procedurele afspraken zelf – ten tijde van een incident - onderwerp van conflict of politiek worden.

### *Het protocol herstel onderlinge omgang bij ongewenst gedrag.*

Er is op dit moment geen protocol herstel onderlinge omgang bij ongewenst voor collegeleden. De raad heeft in 2024 een dergelijk protocol voor raadsleden vastgesteld. Het protocol stelt vooraf heldere procedures vast bij ervaren ongewenst gedrag. Het protocol heeft als doel het bespreekbaar maken van het ervaren ongewenste gedrag, en of en hoe een voor beide betrokkenen gewenste situatie kan worden bereikt. Zo kunnen dergelijke situaties sneller naar tevredenheid van alle betrokkenen worden afgehandeld.

### *Juridische context*

De gemeenteraad is bevoegd de gedragscode vast te stellen op basis van artikel 41c, tweede lid, artikel 69, tweede lid en artikel 15 derde lid van de Gemeentewet. De externe adviseur integriteit van de gemeenteraad (Peter Schokker, bureau BING) heeft advies gegeven over actuele wetswijzigingen en goede voorbeelden van andere gedragscodes.

### *Beslistermijn*

Er is geen specifieke beslistermijn voorzien. Het is echter wenselijk de nieuwe gedragscode en protocollen op korte termijn vast te stellen om zo spoedig mogelijk een duidelijk, geactualiseerd handelingsperspectief te bieden voor collegeleden.

### *Beoogd effect*

De gedragscode is een interne regeling, en is – voor zover het geen reflectie is van wettelijke bepalingen – niet juridisch bindend. De gedragscode is dan ook bedoeld als leidraad voor het handelen van collegeleden en als startpunt voor het onderlinge gesprek over de inhoud en toepassing van integriteitsnormen en omgangsvormen.

De protocollen beogen vooraf duidelijkheid te bieden over de te volgen procedures bij vermoedens van integriteitsschendingen en ervaren ongewenst gedrag.

### *Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad*

In 2018 is de gedragscode voor het laatst [herzien](#). De gemeenteraad heeft kenbaar gemaakt integriteit een belangrijk onderwerp te vinden in het gesprek tussen gemeenteraad en college. Zo nam de gemeenteraad in februari 2024 een [motie](#) aan met het verzoek een tweejaarlijks gesprek te organiseren tussen gemeenteraad en college over integriteit. Dat gesprek heeft in januari 2025 plaatsgevonden. In 2024 heeft de gemeenteraad de eigen [gedragscode](#) vernieuwd en daarbij ook een [protocol ongewenst gedrag](#) en een [protocol vermoeden integriteitsschending](#) vastgesteld. Deze zijn niet van toepassing op collegeleden.

## **Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's**

| Beslispunt |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1          | De 'Gedragscode voor burgemeester en wethouders gemeente Utrecht' vast te stellen, waarin afspraken staan over:<br>a. Het melden van mogelijk conflicterende privébelangen, waaronder ook nevenfuncties en financiële belangen;<br>b. Afspraken over het aanvaarden van functies na het aftreden, waarbij de termijn dat een gewezen bestuurder geen tegen betaling werkzaamheden mag verrichten bij de gemeente is verruimd van 1 naar 2 jaar;<br>c. Het aannemen van geschenken en regels omtrent (buitenlandse) reizen;<br>d. De omgang met informatie;<br>e. De omgang met elkaar. |
| Argumenten |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 1.1        | <u>De gedragscode bevat duidelijkere afspraken over het melden van mogelijk conflicterende privébelangen, waaronder ook nevenfuncties (artikel 1.2) en financiële belangen (artikel 1.3).</u><br>Zowel de bepalingen als de toelichtingen zijn verduidelijkt t.o.v. 2018.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 1.2        | <u>De gedragscode verruimt de termijn dat een gewezen bestuurder geen tegen betaling werkzaamheden mag verrichten bij de gemeente van 1 naar 2 jaar (artikel 1.5).</u><br>Dit 'lobbyverbod' wordt aangepast om ongeoorloofde beïnvloeding te voorkomen en sluit beter aan bij de actuele ontwikkelingen.                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 1.3        | <u>De gedragscode bevat afspraken over gewenste omgangsvormen in en buiten de vergaderzaal maar zijn ten opzichte van de gedragscode uit 2018 aangevuld met een bepaling over omgang met sociale media (H5).</u><br>Dit sluit aan bij het sociale media protocol van de gemeente.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Beslispunt |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 2          | Het 'Protocol herstel onderlinge omgang bij ongewenst gedrag' vast te stellen,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   | waarin de te volgen procedure is vastgelegd bij ongewenst gedrag en hoe de onderlinge omgang te herstellen.                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Argumenten        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 2.1               | <u>Het vooraf vaststellen van heldere procedures bij het bestaan van een vermoeden van een integriteitsschending, voorkomt dat procedurele afspraken zelf – ten tijde van een incident - onderwerp van conflict of politiek worden.</u><br>Dit waarborgt een betere afhandeling van meldingen over ongewenst gedrag en versterkt de werking van het lokaal bestuur. |
| 2.2               | <u>Het protocol is erop gericht de rechten van alle belanghebbenden (melder, betrokkene) te beschermen, volgens de principes van onschuldpresumptie, hoor en wederhoor en proportionaliteit.</u><br>Dit schept duidelijkheid naar zowel de melder als de betrokkene waardoor meldingen over ongewenst gedrag beter afgehandeld kunnen worden.                       |
| 2.3               | <u>Het protocol sluit aan bij het al eerder vastgestelde protocol voor raadsleden, wat de eenduidigheid en helderheid van de te volgen procedures verbetert.</u><br>Deze eenduidigheid en helderheid in procedures versterkt voor alle betrokkenen het rolbegrip bij de afhandeling van meldingen over ongewenst gedrag.                                            |
| <b>Beslispunt</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3                 | Het 'Protocol vermoeden integriteitsschending' vast te stellen, waarin de te volgen procedure is vastgelegd als er een vermoeden is van een integriteitsschending.                                                                                                                                                                                                  |
| Argumenten        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3.1               | <u>Het vooraf vaststellen van heldere procedures bij ervaren ongewenst gedrag voorkomt dat procedurele afspraken zelf – ten tijde van een incident - onderwerp van conflict of politiek worden.</u><br>Dit waarborgt een betere afhandeling van meldingen over (vermeende) integriteitsschendingen en versterkt de werking van het lokaal bestuur.                  |
| 3.2               | <u>Het protocol heeft als doel het bespreekbaar maken van het ervaren ongewenste gedrag, en of en hoe een voor beide betrokkenen gewenste situatie kan worden bereikt.</u><br>Zo kunnen dergelijke situaties sneller naar tevredenheid van alle betrokkenen worden afgehandeld.                                                                                     |
| 3.3               | Het protocol is erop gericht de rechten van alle betrokkenen te beschermen<br>Bij (vermeende) integriteitsschending is het van belang dat de rechten van zowel de melder als diegene op wie de melding ziet zijn gewaarborgd. Dit versterkt de werking van het lokale bestuur en voorkomt oneerlijke procedures waarin partijen onnodig worden benadeeld.           |
| 3.4               | <u>Het protocol sluit aan bij het al eerder vastgestelde protocol voor raadsleden, wat de eenduidigheid en helderheid van de te volgen procedures verbetert.</u><br>Deze eenduidigheid en helderheid in procedures versterkt voor alle betrokkenen het rolbegrip bij de afhandeling van meldingen over (vermeende) integriteitsschendingen.                         |

## Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

## **Vervolg**

Nadat de raad de gedragscode heeft vastgesteld wordt deze gepubliceerd in het Gemeenteblad op overheid.nl en treden de nieuwe gedragscode en protocollen in werking.

Elke 2 jaar wordt er een gesprek georganiseerd tussen de gemeenteraad en het college over integriteit waarbij de gedragscode en de protocollen als leidraad kunnen dienen.

## **Samen stad maken**

'Gemeente aan zet' van toepassing, er is niet samengewerkt met Utrechters voor dit voorstel.

## **Communicatie**

Naast publicatie op overheid.nl wordt de gedragscode ook op de website van de gemeente gepubliceerd. De protocollen worden verspreid onder de belanghebbenden zoals genoemd in artikel 1 van de protocollen.

## **Niet-Referendabel**

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing omdat dit een raadsvoorstel betreft raadsbesluiten over het intern functioneren en werkwijze van de raad, commissies, rekenkamer en ombudsket, alsmede alle daarmee samenhangende reglementen en verordeningen (artikel 1:2 lid 2 onder o Verordening raadgevend referendum Utrecht).

## **Bijlagen**

Bijlagen besluitvorming:

- Gedragscode voor burgemeester en wethouders gemeente Utrecht
- Protocol vermoeden integriteitsschending
- Protocol ongewenst gedrag

Bijlagen informatief

-